

Konsumentskyddet inom det finansiella området

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet Riksrevisionens styrelses framställning till riksdagen angående konsumentskyddet inom det finansiella området (2006/07:RRS4).

I framställningen föreslås två tillkännagivanden till regeringen. Det första innebär att regeringen skall vidta åtgärder för att förbättra styrningen och samordningen av konsumentskyddet inom det finansiella området. Enligt det andra förslaget skall regeringen vidta åtgärder som säkerställer en effektiv tillämpning av regelverket för konsumentskydd inom detta område samt överväga förändringar i nuvarande regelsystem för att stärka konsumenternas skydd.

Ingen motion har väckts med anledning av framställningen.

Utskottet anser att framställningen inte bör föranleda någon riksdagens vidare åtgärd och hänvisar till att det inom Regeringskansliet redan pågår arbete som ligger väl i linje med Riksrevisionens styrelses förslag.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Utskottets överväganden	4
Riksrevisionens styrelses framställning	4
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	8
Framställningen	8

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Riksrevisionens styrelses framställning

Riksdagen avslår framställning 2006/07:RRS4 punkterna 1 och 2.

Stockholm den 23 januari 2007

På civilutskottets vägnar

Carina Moberg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Carina Moberg (s), Inger René (m), Ewa Thalén Finné (m), Lennart Pettersson (c), Christina Oskarsson (s), Jan Ertsborn (fp), Hillevi Larsson (s), Christine Jönsson (m), Yvonne Andersson (kd), Anti Avsan (m), Egon Frid (v), Ameer Sachet (s), Lars Tysklind (fp), Jan Lindholm (mp), Katarina Brännström (m), Fredrik Lundh (s) och Stefan Wikén (s).

Utskottets överväganden

Riksrevisionens styrelses framställning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår Riksrevisionens styrelses framställning. Utskottet hänvisar till att det inom Regeringskansliet redan pågår arbete som ligger väl i linje med framställningens förslag.

Framställningen

Riksrevisionens styrelse beslutade den 27 september 2006 om en framställning till riksdagen (2006/07:RRS4) med anledning av Riksrevisionens granskningsrapport Konsumentskyddet inom det finansiella området – fungerar tillsynen? (RiR 2006:12).

I granskningsrapporten har Riksrevisionen utifrån målet om ett gott konsumentskydd granskat regeringens styrning samt Konsumentverkets och Finansinspektionens genomförande av tillsynen inom det finansiella området. Granskningen avser åren 2000–2005. Den övergripande slutsatsen av granskningen anges i framställningen vara att de båda myndigheternas tillsyn varit eftersatt på väsentliga och för konsumenterna riskutsatta områden.

Riksrevisionens styrelse föreslår med hänvisning till granskningens slutsatser att riksdagen skall göra två tillkännagivanden till regeringen. Enligt det första skall regeringen vidta åtgärder för att förbättra styrningen och samordningen av konsumentskyddet inom det finansiella området. Det andra tillkännagivandet innebär att regeringen skall vidta åtgärder som säkerställer en effektiv tillämpning av regelverket för konsumentskydd inom det finansiella området samt överväga förändringar i nuvarande regelsystem för att stärka konsumenternas skydd.

Angående styrning och samordning av konsumentskyddet inom det finansiella området redovisar Riksrevisionens styrelse att granskningen visar att den konsumentinriktade tillsynen har varit begränsad och att Konsumentverket och Finansinspektionen inte har samverkat i tillräcklig utsträckning. Den slutsats som dras i rapporten är att bristen på gemensamma mål skapar osäkerhet om vilka prioriteringar som skall gälla och vilken samverkan som skall äga rum. Riksrevisionens styrelse anser mot denna bakgrund att regeringen bör vidta en rad olika åtgärder för att förbättra styrningen och samordningen av Konsumentverkets och Finansinspektionens insatser. Däri ingår bl.a. att pröva om målen för konsumentskyddet, liksom myndigheternas instruktioner och regleringsbrev, bör förändras mot bakgrund av granskningsresultaten. Med hänsyn till att det hittills inte funnits någon samlad bild av resultatet av myndigheternas tillsyn bör regeringen, enligt styrel-

sens mening, också se till att resultatet av myndigheternas tillsyn ställs samman i en årlig rapport. En sådan årlig rapport skulle kunna utgöra ett bra underlag för en förbättrad redovisning till riksdagen inom området.

I fråga om regleringen av konsumentskyddet inom det finansiella området pekar Riksrevisionens styrelse på de olika sanktionsmöjligheter Finansinspektionen har att tillgripa när företag som bedriver finansiell verksamhet inte följer lagar och andra regler och framhåller att granskningen visar att myndigheten varit försiktig med att använda sanktionsmedlen. Konsumentverkets och Konsumentombudsmannens åtgärder med anledning av tillsynen har, enligt granskningsrapporten, huvudsakligen bestått i påpekanden och överenskommelser. Ingen av myndigheterna har enligt Riksrevisionen i tillräcklig utsträckning använt sanktioner för att få fastställt hur långt företagets skyldigheter sträcker sig på olika områden. Riksrevisionens styrelse anser det väsentligt att regeringen vidtar åtgärder för att säkerställa att det nuvarande regelsystemet tillämpas så att konsumenternas intressen tillvaratas på effektivast möjliga sätt. Enligt styrelsens uppfattning är det sannolikt att de problem som uppmärksammats i granskningen även kan hänga samman med lagstiftningens nuvarande utformning. De nuvarande sanktionsmöjligheterna kan t.ex. behöva skärpas. Riksrevisionens styrelse förordar därför att regeringen även överväger förändringar i lagar och andra föreskrifter som ett led i ansträngningarna att ge konsumenterna ett stärkt skydd på finansmarknaden.

Vidtagna och planerade åtgärder

Regeringen redovisar i budgetpropositionen för 2007 (prop. 2006/07:1, volym 10) vidtagna och planerade åtgärder på det område som har varit föremål för Riksrevisionens granskning. De vidtagna åtgärderna påbörjades och genomfördes i huvudsak innan Riksrevisionens styrelses framställning avlämnades till riksdagen. Såväl den tidigare regeringen som den nya regeringen har haft del i arbetet.

Med anledning av EG-förordningen (2006/2004) om samarbete mellan de nationella tillsynsmyndigheter som ansvarar för konsumentskyddslagstiftningen har svensk lagstiftning på området setts över. Det har t.ex. inneburit att Konsumentombudsmannen, genom ändringar i marknadsföringslagen och avtalsvillkorslagen, fått utökade tillsynsbefogenheter (se prop. 2006/07:6, bet. CU3, rskr. 77).

Flera insatser har genomförts på det finansiella området. Regeringen redovisar att Finansdepartementet, som ett led i arbetet med att ta om hand Förtroendekommissionens förslag, Näringslivet och förtroendet (SOU 2004:47), i den del som rör konsumentperspektivet i finanssektorn, lät en extern konsult analysera vilka förbättringsmöjligheter som finns på detta område. En rapport överlämnades till den tidigare regeringen – Konsumentskyddet inom det finansiella området (Fi 2005/1958) – med flera förslag på förstärkt konsumentskydd i form av bl.a. lagändringar, förbättrad information till konsumenterna samt organisationsförslag. Förslagen bereds i Reger-

ingskansliet och har bl.a. lett till att ett uppdrag lämnats till Konsumentverket och Finansinspektionen. Uppdraget avser att kartlägga förekomsten av standardvillkor som tillämpas mellan konsument och näringsidkare på det finansiella området.

För att stärka konsumentskyddet har, i instruktioner och regleringsbrev, Konsumentverkets och Finansinspektionens åtaganden utökats och förtydligats. Myndigheterna skall fördjupa sitt samarbete i frågor där de har ett gemensamt ansvar samt redovisa utfallet av samarbetet till regeringen. De båda myndigheterna skall också redovisa de insatser myndigheterna gjort som företrädare för staten i styrelserna för Konsumenternas Bank- och finansbyrå och Konsumenternas försäkringsbyrå. Finansinspektionen skall vidare årligen lämna en rapport till regeringen om konsumentskyddet inom det finansiella området (motsvarande den årliga s.k. stabilitetsrapporten). Rapporten skall bl.a. innehålla en redovisning av genomförda analyser av risker för konsumenterna på de finansiella marknaderna.

Finansinspektionen har också fått i uppdrag av den tidigare regeringen att se över hur informationen om finansiella tjänster kan samordnas och bli mer enhetlig, såväl hos myndigheter som hos övriga aktörer.

Vidare har Finansinspektionen tillsammans med Konsumentverket granskat informationen till konsumenter om blancokrediter och bl.a. funnit brister i tydligheten i informationen om avgifter och i avtalsvilkorens utformning (rapporterna Blancokrediter till konsumenter 2005:4, den 31 mars 2005 och Blancokrediter till konsumenter II – uppföljning 2006:12, den 29 september 2006).

Sammanfattningsvis anför regeringen i budgetpropositionen att några av Riksrevisionens rekommendationer redan har omhändertagits genom ändringar i myndigheternas instruktioner och i regleringsbrev för innevarande år. Vidare redovisas att man kommer att överväga Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer i den fortsatta myndighetsstyrningen. Regeringen anger som sin avsikt att därefter återkomma till riksdagen om ytterligare lämpliga åtgärder inom det aktuella området.

Konsumentverket och Finansinspektionen har var för sig i regleringsbrev för budgetåret 2007 – Jo2006/3374 (delvis), Jo2006/3115 respektive Fi2006/2977, Fi2006/6652, Fi2006/7384 (delvis) – erhållit uppdrag att redovisa de initiativ som vidtagits för att utveckla myndighetens verksamhet med anledning av de rekommendationer som lämnats av Riksrevisionen i rapporten Konsumentskyddet inom det finansiella området – fungerar tillsynen? (RiR 2006:12). Redovisningarna skall lämnas senast den 10 augusti 2007.

Utskottets ställningstagande

Liksom Riksrevisionens styrelse anser utskottet det angeläget att samordningen mellan Konsumentverket och Finansinspektionen är god och att fördelningen av tillsynsansvaret är tillfredsställande preciserat. Likaså anser utskottet det betydelsefullt att en effektiv tillämpning av regelverket

för konsumentskydd är säkerställd och att förändringar i detsamma övervägs. Utskottet ansluter sig till Riksrevisionens styrelses bedömning i fråga om behovet av åtgärder för att förbättra styrningen och samordningen av konsumentskyddet inom det finansiella området. Även i fråga om nödvändigheten av åtgärder som säkerställer en effektiv tillämpning av regelverket för konsumentskydd inom det finansiella området samt behovet av överväganden om förändringar i nuvarande regelsystem för att stärka konsumenternas skydd ansluter sig utskottet till Riksrevisionens styrelses bedömning.

Såväl den tidigare regeringen som den nuvarande regeringen har också, såsom framgått av redovisningen av vidtagna och planerade åtgärder, lagt stor vikt vid de synpunkter som framförts i Riksrevisionens rapport och i Riksrevisionens styrelses framställning och redan innan framställningen avlämnades till riksdagen vidtagit ett flertal åtgärder. Utskottet kan konstatera att det, såväl av den tidigare som av den nuvarande regeringen, initierade arbetet ligger väl i linje med framställningens förslag och ser den snabbhet med vilken de båda regeringarna har vidtagit åtgärder som särskilt tillfredsställande. Utskottet förutsätter att det inledda arbetet fullföljs och noterar att den nuvarande regeringen redovisat sin avsikt att på olika sätt göra detta.

Enligt utskottets mening är mot denna bakgrund ett formellt tillkännagivande från riksdagen till regeringen obehövligt. Utskottet anser därför att Riksrevisionens styrelses framställning 2006/07:RRS4 inte bör föranleda någon riksdagens vidare åtgärd.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Framställningen

Framställning 2006/07:RRS4 Riksrevisionens styrelses framställning angående konsumentskyddet inom det finansiella området:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad styrelsen anfört om att regeringen vidtar åtgärder för att förbättra styrningen och samordningen av konsumentskyddet inom det finansiella området.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad styrelsen anfört om att regeringen vidtar åtgärder som säkerställer en effektiv tillämpning av regelverket för konsumentskydd inom det finansiella området samt överväger förändringar i nuvarande regelsystem för att stärka konsumenternas skydd.